

ХІРУРГІЯ ТА АКУШЕРСТВО

УДК 636.09.22/28:618.14:615.375:616-085

МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ЕНДОМЕТРІЮ КОРІВ ПІСЛЯ КОМПЛЕКСНОГО ЛІКУВАННЯ ГНІЙНО-КАТАРАЛЬНОГО ЕНДОМЕТРИТУ З ЗАСТОСУВАННЯМ БІОСТИМУЛЯТОРА СЕЛЕРАН

Ю. П. Балим, д.вет.н., професор, Харківська державна зооветеринарна академія

У статті представлені результати досліджень стосовно вивчення динаміки морфометричних показників ендометрію на початку та наприкінці комплексного лікування корів з гострим післяродовим ендометритом з застосуванням біостимулятора селеран.

Ключові слова: корови, ендометрій, ендометрит, лікування, селеран.

Актуальність проблеми. З метою досягти високий терапевтичний ефект на практиці ветеринарного акушерства при лікуванні корів з гострим післяродовим ендометритом доцільно використовувати комплексні схеми лікування, які забезпечують нормалізацію обміну речовин в організмі тварин та трофіки, стимулюють регуляцію нервово-м'язового тону м'язів, відновлюють та покращують скорочувальну функцію матки, видаляють з її порожнини ексудат в якому є продукти розпаду лохий, тканин, мікробів та токсинів, підвищують захисні сили організму та пригнічують життєдіяльність патогенної мікрофлори, відновлюють структуру та функцію матки.

Для цього використовують засоби загальної стимулюючої патогенетичної терапії, маткові міотропні та протимікробні лікарські препарати. Крім цього з метою більш об'єктивної оцінки терапевтичної ефективності використовують методи морфологічних, у тому числі морфометричних досліджень.

Завдання досліджень. Метою цієї роботи було: вивчення динаміки морфометричних показників ендометрію на початку та наприкінці комплексного лікування корів з гострим післяродовим ендометритом з застосуванням біостимулятора селеран.

Матеріали і методи дослідження. Матеріалом для досліджень були зразки слизової оболонки матки корів червоно-рябої породи з масою тіла 450-500 кг, відібрані на 8-10 добу після родів від корів хворих гострим ендометритом ($n=8$), а також наприкінці лікування ($n=8$).

Для гістологічних досліджень брали зразки слизової оболонки з середини рогів матки за допомогою біотома для біопсії слизової та м'язових оболонок матки (патент РФ на винахід № 228172).

Зразки ендометрію корів клали у флакон з 10% розчином нейтрального формаліну, обезводнювали в спиртах, хлороформі та заливали в парафін. Зрізи готували на мікротомі МПС-2 завтовшки 4-5 мкм, депарафінували та фарбували гематоксилін – еозин. Морфометричні дослідження виконані за методикою Г.Г. Автанділовим (1990).

Комплексне лікування передбачало застосування засобів загальної стимулюючої неспецифічної терапії (7 % розчину іхтіолу та плаценти

денатурованої емульшованої – ПДЕ), симптоматичної (окситоцин на фоні синестролу), етіотропної (енроцид) терапії та імуностимулятора селеран. Коровам вводили 2 % масляний розчин синестролу внутрим'язово в дозі 0,6 мл/100 кг маси тіла двократно з інтервалом 24 години, починаючи з першої доби лікування. Окситоцин в дозі 8-10 ОД/100 кг маси тіла чотири рази на добу, починаючи з другої доби лікування.

Енроцид вводили в/м з 48-годинним інтервалом у дозі 150 мл перші два введення та по 100 мл – кожне наступне. Також тваринам вводили (ПДЕ) в дозі 5 мл/100 кг у першу, п'яту та дев'яту добу лікування та 7 % розчин іхтіолу підшкірно в першу, третю та п'яту добу лікування в дозі 5, 6 та 7 мл/100 кг маси. Біологічно активний препарат селеран застосовували у вигляді внутрішньом'язових ін'єкцій у внутрішній бік стегна в 1 та 4 добу в дозі 20 мг на голову.

Результати дослідження. Клінічне одужання тварин спостерігалось у 93 % корів через 10-12, у середньому через $11,2 \pm 0,8$ діб від початку лікування. Запліднення відбулось у 92 % корів, період від родів до запліднення склав $60,6 \pm 3,87$ доби, а коефіцієнт запліднення – $1,35 \pm 0,07$.

При проведенні гістологічних досліджень слизової оболонки матки гострий післяродовий гнійно-катаральний ендометрит у корів характеризувався десквамацією покровного епітелію, а також ділянками де був відсутній епітелій. Підслизова основа слизової оболонки матки була набряклою та значно інфільтрованою гістоцитарними та лімфоїдними тканинами.

Комплексне лікування корів, хворих на гнійно-катаральний ендометрит суттєво вплинуло на структуру слизової оболонки матки. В ході лікування та за часом одужання відбувалась регенерація залозистого епітелію. Клітини залозистого епітелію мали кубічну, або призматичну форму.

У стромі ендометрію за час лікування зменшився запальний набряк та ослабла клітинна реакція, у більшій кількості тварин у яких брали біопсійний матеріал у процесі комплексного лікування відбулось відтворення структури покровного епітелію ендометрію. Покровний епітелій ендометрію представлений у цих тварин клітинами призматичної форми, ядра яких розміщені ближче до базальної мембрани.

Вісник Сумського національного аграрного університету

Серія «Ветеринарна медицина», випуск 6 (35), 2014

Морфометричні дослідження показали, що комплексне лікування корів з гострим післяродовим ендометритом супроводжується збільшенням висоти клітин покривного епітелію на 8,7 % (16,8±3,24 мкм), товщини ендометрію – на 11,1 % (289,15±26,71 мкм).

Висновок. Таким чином, комплексне лікування корів з гострим післяродовим ендометритом з використанням засобів загально стимулю-

ючої неспецифічної терапії (іхтіол та ПДЕ) у поєднанні з введенням окситоцину на фоні синестролу та антимікробного препарату енроцида, а також з застосуванням біологічного стимулятора селерану забезпечує клінічне одужання у 93 % тварин у середньому через 11,2±0,08 доби, яка супроводжується послабленням запальної реакції, а також відновленням структури покривного епітелію ендометрія тварин.

Балим Ю.П. Морфометрические показатели эндометрия коров после комплексного лечения гнойно-катарального эндометрита с использованием биостимулятора Селеран.

В статье представлены результаты исследований относительно изучения динамики морфометрических показателей эндометрия в начале и в конце комплексного лечения коров с острым послеродовым эндометритом с использованием биостимулятора Селеран.

Ключевые слова: коровы, эндометрий, эндометрит, лечение, Селеран.

Balim Yu.P. Morphometric parameters of the endometrium of cows after complex treatment of purulent-catarrhal endometritis using bio-stimulator Seleran.

There are presented results of morphometric endometrium indexes dynamic researches at the beginning and at the end of holiatry of acute post-natal endometritis in cows with application of biostimulator Seleran.

Keywords: cows, endometrium, endometriosis, treatment, Seleran.

Дата надходження до редакції: 09.06.2014 р.
Рецензент: д.вет.н., професор Харенко М.І.

УДК 619:636.2:618.11-006

ЧАСТОТА КІСТОЗНОГО ПЕРЕРОДЖЕННЯ ЯЄЧНИКІВ У ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ

Ф. Г. Рошка, аспірант

А. Й. Краєвський, доктор ветеринарних наук, професор
Сумський національний аграрний університет

Визначено поширеність кістозного переродження яєчників у високопродуктивних корів, яке склало в середньому по стаду 7,1 %. Проведено аналіз частоти виявлення оваріальних кіст залежно від тривалості неплідності, попередньої лактації та віку тварин. Встановлено, що серед корів з кістозним переродженням яєчників більше, ніж половина були тварини з періодом менше 60-и днів після родів, ще 25 % до чотирьох місяців після родів. Крім того, поширеність кіст у корів має тенденцію до зростання у тварин з подовженою лактацією, а при її тривалості більше 391-го дня зростає у 2,4 раза. Частота реєстрації кіст у корів з віком зростає, і у тварин п'ятої та більше лактацій відмічається у 2,9 раза частіше, ніж після перших родів.

Ключові слова: високопродуктивні корови, яєчники, кістозне переродження

Постановка проблеми у загальному вигляді. Кістозне переродження яєчників досить поширена патологія молочних корів [1] і є однією із причин тривалої неплідності та передчасного їх вибраковування.

За сучасними уявленнями кіста яєчників виникає через несвоєчасну та/або недостатню секрецію лютеїнізуючого гормону під час статевої охоти внаслідок неспроможності гіпоталамо-гіпофізарної системи адекватно реагувати на естрогенної стимуляції через механізми позитивного зворотного зв'язку. Ановуляція з трансформацією передовуляторного фолікула в кісту яєчника призводить до порушення статевої циклічності та відтворної функції, подовження тривалості неплідності, і як наслідок, завдає значні економічні збитки [2].

Виходячи із вищевикладеного **метою** наших

досліджень було визначити частоту реєстрації кістозного переродження яєчників у молочних корів залежно від тривалості періоду від родів до виявлення патології, кількості лактацій, тривалості попередньої лактації.

Матеріал і методи досліджень. Матеріалом для дослідження були високопродуктивні неплідні корови різних вікових груп, з неоднаковим терміном неплідності та тривалості попередньої лактації. Діагностику кістозного переродження яєчників проводили при гінекологічній диспансеризації корів з проведенням трансректального дослідження статевих органів. Результати досліджень піддавали статистичному аналізу в три етапи. На першому етапі проводили аналіз частоти виявлення кіст залежно від тривалості неплідності (періоду від родів до моменту виявлення кісти). На другому - визначали частоту